

A. Klobučar: *II. sonata za orgulje*
Maestoso – Largo – Presto possibile

Hvalimira Bledšnajder je koncertom pokazala da se na ovim orguljama danas mogu izvoditi djela svih razdoblja, kao i bogatstvo registara i boja što su orgulje dobile ovom nadogradnjom.

Ipak, prvotna zadaća orgulja u crkvi je da uzveličaju liturgijska slavlja. U tom smislu svakako treba čestitati zajednici Franjevac konventualaca na sv. Duhu što je, uza sve velike planove i zahvate u i oko samostana, pronašla prostor i sredstva za uređenje orgulja koje su, u slavljenju liturgije, nezaobilazan čimbenik.

H.

Kolaudacija orgulja u Vinici

Na blagdan Krista Kralja 24. studenog 1996. u župi sv. Marka ev. u Vinici kod Varaždina, održana je kolaudacija restauriranih orgulja, blagoslov orgulja i koncert na orguljama.

Prije 23 godine obavio je Slavko **Gabud**, župnik iz Sračinca, zadnju restauraciju naših orgulja. I tada se već osjetila potreba za jednom velikom restauracijom. No, kako potrebe i mogućnosti gotovo nikad ne idu skupa, tako je i taj veliki zahvat čekao sve do prošle godine, kada je sklopljen ugovor između poznatog majstora orguljara g. Marka **Rastije** iz Zagreba i župe Vinica u svezi popravka orgulja. Uz suglasnost Nadbiskupskog Duhovnog Stola iz Zagreba prišlo se restauraciji orgulja i promjeni pneumatske trakture u elektro-magnetsku. Izrađen je novi pomični sviraonik, novi motor Ventus, šest novih drvenih svirala, itd.

Poslije svete Mise u 9.30 je gospodin majstor Marko Rastija iznio tehničke podatke o orguljama. Orgulje su izrađene kao 213 Opus 1910. godine u poznatoj firmi Hefferer iz Zagreba. Imaju 12 registara i 2 manuala.

Mo. Miroslav **Martinjak**, pročelnik Instituta za crkvenu glazbu pri Katoličkom Bogoslovnom fakultetu u Zagrebu obavio je tehnički prijem orgulja. Orgulje su stručno osposobljene za sve koncerte na orguljama. Mo. Martinjak dao je visoku ocjenu majstoru Rastiji na kvalitetnoj restauraciji orgulja.

A onda je *Srednja muzička škola, odjel za glasovir, orgulje i solo pjevanje iz Varaždina* (ravnatelj prof. Stjepan Sraka) izvela koncert na orguljama. Nastupili su mladi daroviti učenici sa sljedećim programom:

G. Frescobaldi: *Toccata* F-dur, Kristina Putarek;
J. S. Bach: *Pastorale*, Josip Mihaljević;
J. S. Bach: *Fantasia* G-dur, Božica Tudan;
G. B. Pergolesi: *Arija Quae moerebat et dolebat* iz Stabat Mater, Martina Kapitan - mezzosopran i Marko Lilić, orgulje;
D. Buxtehude: *Fuga* C-dur, Bosiljka Pavlović;
J. S. Bach: *Praeludium et Fuga*, Maja Petrović;
J. S. Bach: *Arija Bereite dich Zion* iz Božičnog Oratorija, Martina Kapitan, mezzosopran i Marko Lilić, orgulje;
Anonymus: *Sonata* G-dur, Marko Lilić;
O. Messiaen: *Les anges*, Emanuela Kocijan i
M. Reger: *Basso Ostinato*, Marko Lilić.

Tom je prigodom gosp. ravnatelj Muzičke škole iz Varaždina obećao da će se od sada moći dio baroknih večeri u Varaždinu održati i u ovoj lijepoj crkvi i na ovim vrijednim orguljama.

Valent POSAVEC

Restaurirane orgulje u crkvi sv. Terezije Avilske u Požegi

Crkva sv. Terezije Avilske u Požegi sigurno je jedna od najljepših crkava u tom dijelu naše domovine. Građena je u terezijansko-baroknom slogu, a po izričitoj želji carice Marije Terezije posvećena je sv. Tereziji Avilskoj. Gradnja je započela 1756. a završena je 1763. godine, vizitatori pak crkvu nazivaju "magnifica ecclesia". Ubrzo po završetku gradnje crkva dobiva i svoje prve orgulje. 1768. postavljene su prve orgulje o kojima nažalost nemamo podataka. Godine 1900. tvrtka Josip Brandl iz Maribora postavila je nove orgulje uz cijenu od 4000 kruna. Orgulje su bile pneumatske sa 13 registara.

Dispozicija je bila slijedeća:

<i>I. manual</i>		<i>II. manual</i>	
1. Bourdon	16	1. Flaut Harmonique	8
2. Principal	8	2. Salicional	8
3. Gedeckt	8	3. Vox Celestis	8
4. Gamba	8	4. Fugara	4
5. Oktava	4		
6. Mixtura	2 2/3 3f		
<i>Pedal</i>			
1. Subass	16		
2. Stillgedeckt	16		
3. Cello	8		

Jesu li već na prvotnom sviraoniku postojali kolektivi i spojke nije poznato, ali kasnije nalazimo kolektive P, MF, F, Tutti, O, te spojke I - P, II - P, II - I, II - I sub, II - I Super.

Ormar je bio jednodjelni, izveden u tri tornja od kojih je središnji viši i dva niža a povezani su spojnicama. Malim pilastrima prospekt je podjeljen na pet djelova. Kako je izgledao sviraonik ne zna se, jer je prilikom prve renovacije (šezdesetih godina) originalni sviraonik zamijenjen novim, (pri čemu je izgubljena i pločica sa brojem opusa) potpuno nestilskim i nestandardnim. Sviraonik je bio širine 1050 mm, te je sviranje pedala predstavljalo problem jer nije postojao potrebni razmak između H i C, te E i F. Tom je prilikom postavljeno i električno puhalo za napajanje mijeha zrakom koje je bilo domaće proizvodnje. Sedamdesetih godina g. Ivan **Derner**, orguljar iz Feričanaca, pristupio je ponovnom zahvatu renovacije. U orguljama su izmijenjeni mješčići na manualnim zračnicama, te ugrađeno novo puhalo vlastite proizvodnje. Ugrađen je i valjak. Takve postojeće orgulje služile su dobro za bogoslužne svrhe. Crkva sv. Terezije ima izvanrednu akustiku, pa isto tako služi i kao koncertni prostor. No svaki orguljaš teško bi prihvaćao koncerte na takvim orguljama. Često je do-

Restaurirane orgulje u crkvi sv. Terezije Avilske

lazilo do kvara na pneumatici, zvuk je kasnio, te je bilo gotovo nemoguće izvoditi kompozicije u brzom tempu. 1993. godine počelo se razmišljati o temeljitoj restauraciji. Posao restauriranja povjeren je g. Velimiru **Kostreву**, vlasniku firme "Harmonija" iz Ivanić Grada. Orgulje su potpuno rastavljene i prenešene u prostoriju gdje je bila izvršena plinska dezinfekcija metilbromidom. Nakon skidanja orgulja "otkriven" je veliki prozor koji je potpuno bio pokriven orguljama. Nameće se pitanje zašto je Brandl išao zakrivati taj prozor ormarom, kada na koru ima sasvim dovoljno prostora? Osim toga crkva je otvaranjem tog prozora postala puno svjetlija i prozračnija. Zbog nemogućnosti održavanja prozor je propuštao kišu koja je pravila štetu kako na orguljama tako i na drvenoj konstrukciji kora. Zbog toga je odlučeno da se orgulje podijele u dva simetrična ormara i to tako da je u lijevi ormar smješten ustroj prvog manuala i Cis strana pedala, a u desni je smješten ustroj drugog manuala te C strana pedala. Naravno bilo je potrebno dograditi još jedan toranj (visoki) da bi orgulje dobile simetriju. Taj je posao vrlo uspješno obavio g. Anto **Rendulić**. Postavljen je također i drugi sviraonik normalnih dimenzija. Pneumatska traktura zamijenjena je električnom, koja je upravljana mikroprocesorskim sustavom HARMONIJA po MIDI standardu. Prilikom pregovora o restauraciji bilo je dogovoreno da se na drugom manualu dogradi temeljni registar Geigen Principal, jer je drugi manual u odnosu na prvi bio pretih. Osim toga svirale drugog manuala bile su smještene sasvim u pozadini ormara, te je to još više utjecalo na jačinu zvuka. No umjesto toga ponudeno je da se dispozicija orgulja proširi sa registrima sa digitalnim izvorom zvuka, tj. da se dispozicija uskladi sa digitalnim orguljama u lađi crkve. Te orgulje (proizvodnje Harmonija – Johanus) imaju 32 registra i osim što služe kao zasebni instrument, služe ujedno i kao drugi sviraonik koji je povezan sa klasičnim orguljama. Spoj gornjih i donjih orgulja izveden je MIDI komunikacijom i to samo jednim tankim koaksijalnim kablom. Nakon takvog proširenja, Požege je dobila jedne veće koncertne orgulje. Sadašnja dispozicija izgleda ovako:

I. manual		II. manual	
1. BOURDON	16	1. Prastant	8
2. PRINCIPAL	8	2. FLAUT HARM.	8
3. GEDECKT	8	3. SALICIONAL	8
4. GAMBA	4	4. VOX CELESTIS	8

5. OCTAVE	4	5. FUGARA	4
6. Offenflote	4	6. Flote	4
7. Quinte	2 2/3	7. Quintflote	2 2/3
8. Superoctave	2	8. Waldflote	2
9. Blockflote	2	9. Tertz	1 3/5
10. Kornett	IV	10. Rauschpfeife	II-IV
11. MIXTUR	IV-VI	11. Dulzian	8*
12. Trompete	8*	12. Oboe	8*

Pedal

1. Kontrabass	16	5. Bassflote	4
2. SUBBASS	16	6. Mixtur	III
3. STILLGEDECKT	16	7. Posaune	16*
4. CELLO	8	8. Trompete	8*

Kolektivi: PP, P, MF, F, FF, Tutti, O

Slobodne kombinacije: 24 (3 x 8)

Tremulanti: M I i M II (digitalni registri)

Crescendo stopa

Ukidač jezičnjaka¹

¹ Napomena: registri pisani velikim slovima su postojeći klasični registri, pisani malim slovima su digitalni registri, a registri označeni zvjezdicom su digitalni registri jezičnjaci.

ODRŽANE PRVE POŽEŠKE ORGULJAŠKE VEČERI

Ciklusom orguljaških koncerata u crkvi Svete Terezije Avilske u Požegi, od 12. do 15. listopada 1996. g. održane su Prve požeške orguljaške večeri. Bila je to jedna u nizu manifestacija kojima su obilježeni Dan grada i Svete Terezije Avilske, zaštitnice Požege.

Župna crkva svete Terezije Avilske pravi je dragulj barokne sakralne umjetnosti Sjeverne Hrvatske, a zbog svojih akustičnih mogućnosti predstavlja izazov za glazbenike koji u njoj muziciraju. Ugodaju bez sumnje pridonose i orgulje koje su nedavno temeljito obnovljene.

Program je počeo koncertom orguljašice Hvalimire **Bledšnajder** koja je izvela djela J. G. Walthera, Th. Duboisa, G. Piernea, J. Langlaisa, M. Leščana i A. Klobučara.

Drugog dana, Požežanima se predstavio Mario **Penzar**. On je izveo djela skladatelja J. P. Sweelincka, G. Frescobaldia, J. S. Bacha, S. Prepreka, A. Klobučara, M. Tarbuka i F. Peetersa.

Potom je slijedio nastup orguljašice Ljerke **Očić**. Svirala je djela F. Mendelssohna, C. Francka, F. Lučića, F. Liszta, te *Fantaziju 1991*. Požežanina Davorina **Kempfa**, što je domaću publiku posebno obradovalo.

"Veliko finale" glazbenih svečanosti bilo je na sam dan Svete Terezije Avilske, 15. listopada, kada se s djelima Louis-Nicolas Clerambaulta, J. S. Bacha, C. Francka, O. Messiaena, K. Kolba, te vlastitom skladbom predstavio maestro Anđelko **Klobučar**.

Sve koncerte, požeška publika je pratila s velikim zanimanjem, a orguljaške večeri bi trebale postati tradicionalne. Tako se možemo nadati da ćemo i iduće godine blagdan Grada Požege i svete Terezije Avilske proslaviti s velikim interpretima orguljaške glazbe.

Branka **HORVAT MIRKOVIĆ**